

Становище

относно дисертационен труд на тема:

„Политика по отношение на повишаването на международната конкурентноспособност на икономиката на природните ресурси на Монголия”

представена от: докторант Бизъяа Бас-Оргил, зачислен в рамките на междуправителствено споразумение между Монголия и България за сътрудничество в областта на образованието, културата и науката, в докторска програма на Катедра „Публична администрация”, Софийски университет „Св. Климент Охридски”
с научен ръководител: доц., д-р Красен Станчев

от доц., д-р Антоний Гълъбов, Департамент Политически науки, Нов български университет

Представеният дисертационен труд отговаря на всички изисквания към едно теоретично изследване на икономическите процеси с акцент върху конкурентноспособността на една национална икономика. От гледна точка на използваната методология, формулираните цели и задачи, както и избрания подход, обема и цитираната литература в дисертационното изследване, то отговаря на академичните изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор”.

Дисертацията е структурирана в три глави, увод, заключение и препоръки, както и библиография, съдържаща 90 заглавия, отразяващи основни насоки и информационни източници, релевантни на дисертационното изследване. Приложени са 22 графики, 15 таблици, 16 изображения и 8 диаграми, отразяващи основни аспекти на изследваната проблематика. От гледна точка на критериите за дисертационен труд, представената теза отговаря на всички минимални изисквания.

Актуалността на изследването се определя от специфичния период в развитието на монголската икономика, в който определящо значение има именно разработването и приложението на национална политика за преодоляване на затвореността, изолираността и последствията от продължителната включеност на страната в системата на държавно планираното развитие на СССР. Проблемът за конкурентноспособността е избран като приоритет и в същото време – като конкретен измерител на възможностите за развитие.

Авторът демонстрира много добро познаване на международните стандарти и системи за оценка на конкурентноспособността, както и на различните системи от фактори и критерии, които се прилагат в международните сравнителни изследвания. В този смисъл, дисертационното изследване демонстрира необходимата компетентност по отношение на избраната проблематика. Определящо значение за качеството на дисертационното изследване има способността за пренасянето и разчитането на международните индикатори спрямо оценката на състоянието и потенциала за развитие на националната икономика на Монголия.

В дисертационното изследване е представено актуалното състояние и досегашното развитие на основните икономически показатели на страната, като специално внимание е отделено на добивната промишленост и експорта на природни ресурси. В същото време, коректно е определен специфичния икономически и политически контекст, който определя характера на „географски затворена икономика”, която изпитва

съществени затруднения при включването си в международния обмен и привличането на преки чуждестранни инвестиции.

Във втората глава на дисертационното изследване, авторът представя коректно сравнителен анализ по основни показатели на икономическо развитие със страни, извършващи сходен тип икономически и политически трансформации, както бивши републики от СССР, така и страни от т.нар. „социалистически лагер”, определяни понякога от него като „Нова Европа”. Целта на тази част от изследването е да покаже развитието на монголската икономика в сравнителен план спрямо други страни, за които се предполага, че са изправени пред сходни трудности и предизвикателства.

Докторантът отбелязва, че в процеса на все по-съществена международна обвързаност и зависимост, при нарастващото влияние на външния фактори по отношение на икономическото развитие на Монголия, определящо значение придобива необходимостта от формирането на националната политика за развитие, която да бъде приоритетно насочена към повишаване на конкурентноспособността. В това се съдържа и част от практическите приноси на дисертационното изследване, доколкото формулира конкретна перспектива за развитие на политика, която да преодолее в стратегически план част от идентифицираните проблеми.

Отчетливо изразена е тезата, че привличането на чуждестранни инвестиции и повишаването на икономическия растеж при съществуващата икономическа среда, доминирана от износа на суровини, в контекста на една икономика, която все още не е се е еманципирала в достатъчна степен от съществуващите в разстояние на десетилетия връзки и зависимости, преминава през инвестиции в образование и повишаване на квалификацията, както и в установяване на върховенството на закона, ефективно противодействие срещу корупцията и организираната престъпност.

Тези две основни насоки на една възможна и необходима национална политика, могат да променят тенденциите и постепенно да повишат конкурентноспособността на националната икономика. Инерцията на една икономическа среда, доминирана от износа на суровини, с ниско равнище на способност за преработка и изнасяне на продукция с по-висока добавена стойност, може да бъде преодоляна чрез инвестиране в национални предприятия, които на свой ред да насърчат политики за развитие на човешкия капитал. Важно е подчертаното от автора разбиране, че при профил на икономика като тази на Монголия, предоставянето на възможности на чуждестранни компании за добив и износ на суровини, по-скоро действа задържащо по отношение на икономическото развитие и за дълъг период отрежда мястото на суровинен източник на една страна, без съществени възможности за повишаване на качеството на живот и насърчаване на нейната конкурентноспособност.

Дисертационното изследване се основава на сравнения и анализи на развитието на икономическата среда в Монголия в периода 2000 – 2017 година, като отчетливо поставя акцент върху влиянието на световната финансова и икономическа криза след 2008 година, която според автора е направила още по-видими слабостите на развиващия се в момента модел, неговата уязвимост и липса на гаранции за устойчиво развитие. В този смисъл, приносен характер има един от основните изводи на дисертационното изследване, а именно че конкурентноспособността на икономиката не зависи единствено и само от националните компании и произведените от тях стоки, но и от състоянието и качеството на националните институции, върховенството на правото, профила на инвестициите и равнището на иновациите в стопанската среда.

Този комплексен подход към конкурентноспособността позволява на автора да придаде завършеност на своите анализи и да очертае профила на една възможна национална политика, която да доведе до качествена промяна в перспективите за развитие на съвременна Монголия.

Допълнителен аспект на дисертационното изследване, който също заслужава внимание е сравнителният анализ на критериите и методите за оценка на конкурентноспособността. Това направление на изследване е перспективно, доколкото механичното съотнасяне на различни критерии и индикатори за оценка, формирани на международно ниво, понякога може да се превърне в проблем пред избора на конкретни национални политики. В пряка връзка с това, авторът поставя въпроса за обхвата и значението на националната регулация върху стопанското развитие, позовавайки се на примери от различни страни, които преминават през сходни процеси на дълбока трансформация.

Авторът идентифицира и подчертава риска, при запазване на досегашния стопански профил на Монголия, тя да остане за дълъг период от време зависима от модела на суровинен доставчик, в условията на относителна географска затвореност. Като отбелязва, че икономиката на страната страда от редица дефицити, които се наблюдават и в други страни, той насочва вниманието към необходимите промени в други сфери на обществения живот – и по-конкретно към правната сигурност и ефективността на противодействието срещу корупцията, по отношение на които показателите за Монголия остават далеч под средните стойности.

На базата на проведеното дисертационно изследване, е формулирана широка основа за разработване на стратегическа национална политика за стопанско развитие. В това се състои основния приносен характер на предлагания дисертационен труд. Той извежда икономическите показатели и ги оценява в сравнителен план, за да идентифицира специфичните необходими подходи на национално ниво, които биха могли да доведат до позитивна промяна. В този смисъл, предложеното дисертационно изследване представлява добра основа за разработването на национална политика, която да структурира необходимите усилия за промяна в модела на икономическо развитие на Монголия и да осигури постигането на нейните национални цели.

Като имам предвид качеството на дисертационното изследване, демонстрираното равнище на познаване на практиката на международните сравнителни изследвания, както и цялостната научно-практическа насоченост на дисертационния труд, убедено предлагам на уважаемото жури да подкрепи присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на г-н Бизъяа Бас-Оргил.

доц., д-р Антоний Гълъбов

22 март 2018 година